

## Białystok – pomniki i tablice pamiątkowe upamiętniające terror pod okupacją sowiecką

### Historia

Na mocy układu Ribbentrop–Mołotow obszar Białostoczczyzny został we wrześniu 1939 r. zajęty przez ZSRR. Zamieszkały przez Polaków, Żydów i Białorusinów Białystok uznano za nieformalną stolicę tzw. zachodniej Białorusi i poddano niezwykle brutalnym represjom mającym na celu sowietyzację i zatarcie wielokulturowego charakteru miasta. Działania radzieckich władz skierowane były przede wszystkim przeciwko Polakom, którzy stanowili większość mieszkańców Białegostoku. Już drugiego dnia okupacji zastrzelono siedmiu obywateli miasta oskarżonych o udział w wojnie polsko-radzieckiej 1920 r. oraz zniszczono nagrobki poległych wówczas polskich żołnierzy. Wyszczono również stojący w centrum miasta pomnik J. Piłsudskiego. Po upływie pierwszego tygodnia okupacji przystąpiono do szeroko zakrojonej akcji aresztowań wśród inteligencji polskiej. W pierwszej kolejności zatrzymywano byłych urzędników, policjantów, sędziów i prokuratorów, księży i harcerzy. Po krótkich przesłuchaniach większość z nich została zesłana na Syberię i do Kazachstanu. W sumie do czerwca 1941 r. zostało wywiezionych **kilkadziesiąt tysięcy mieszkańców miasta**. W tych czasach szczególnie ponurą sławą okrył się budynek przy ul. Mickiewicza 3, który zajęło NKWD. Przez zamienione w cele piwnice przeszła większość z aresztowanych obywateli Białegostoku. Do dzisiaj żywa jest w Białymstoku pamięć niezwykle okrucieństwa enkawudzistów uciekających się w trakcie przesłuchań do tortur i bicia.

Po powtórnym wkroczeniu Armii Czerwonej do miasta w 1944 r. budynek z powrotem objęło NKWD, a po ostatecznej decyzji o pozostaniu miasta w granicach Polski, został przejęty przez UB.

*Mikołaj Morzycki-Markowski*

### Pamięć

Obecnie budynek przy ul. Mickiewicza 3 jest siedzibą urzędu wojewódzkiego. Miejsce wydarzeń upamiętnia tablica zawieszona na ścianie budynku urzędu wojewódzkiego.

W Białymstoku znajdują się również liczne pomniki i płyty upamiętniające losy obywateli polskich wywiezionych i zamordowanych na Wschodzie, a także wojnę polsko-radziecką z 1920 r.

*Mikołaj Morzycki-Markowski*

## **Informacje praktyczne**

Białystok – pomniki i tablice pamiątkowe upamiętniające terror pod okupacją sowiecką

Dojazd: koleją (rozkłady jazdy na [www.pkp.pl](http://www.pkp.pl)). Plan miasta na stronie [www.bialystok.pl](http://www.bialystok.pl)  
ul. Mickiewicza 3, Białystok